

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1883. Andra Kammaren. N:o 13.

Fredagen den 2 Mars.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollsutdrag rörande de i sammanträdet den 28 nästlidne Februari fattade beslut.

§ 2.

På framställning af Herr Talmannen och i enlighet med derom vid sammanträde mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse, beslöt Kammaren att nästkommande onsdag den 7 i denna månad företaga val dels af tjugufyra valmän för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret jemte deras suppleanter och dels af sex suppleanter för nämnde valmän.

§ 3.

Föredrogs Herr *K. P. Arnoldsons* på Kammarens bord hvilande motion, N:o 97, angående skrivelse till Kongl. Maj:t om Sveriges neutralisering.

Remiss af motion om Sveriges neutralisering.

Herr Emil Key anförde: Jag har icke något att erinra hvarken mot motionens ideella syfte eller mot yrkandet om tillsättande af ett Tillfälligt Utskott för densammas behandling — och vill således icke motsätta mig hvarken det ena eller andra; men jag har det oaktadt önskat säga några ord vid remissen af denna motion, hvilken remiss jag antager att Kammaren icke kommer att vägra, emedan, som jag tror, man anser saken tåla att tänka på och framför allt att skärskådas ur mera än en synpunkt. Jag har nemligen, hvilken åsigt man än må hysa om neutraliseringstanken, funnit tillfället vara särdeles illa valdt att *nu*, just nu, framlägga ett förslag i nämnda syfte, emedan man så lätt kan befara, att icke »detta är detta», eller att åtminstone detta icke får förblifva detta, och att en så enkel och rättmätig sak, som frågan om Sveriges neutralisering, kan komma att användas såsom tillhygge för nedgörandet af den föreliggande försvarsfrågan. Det är detta jag vill söka att förekomma och jag vill derföre inlägga några varningens ord med afseende på en möjlig tolkning af denna motion, hvars afgifvande nu, om det skett ur nämnda

Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)

synpunkt, jag måste på det högsta beklaga. Hade frågan blifvit bragt å bane vid förra riksdagen, eller, ännu bättre, om den kommit till nästa riksdag, och *efter* det att vi erhållit ett nytt betryggande försvar, skulle saken ställa sig annorlunda än nu, under granskningen af det nya härordningsförslaget och under behandling af de stora frågor, som föreligga.

Den ärade motionären yttrar derjemte i sin motivering, att numera krig mellan små och stora nationer icke egentligen vore att betrakta såsom krig, utan såsom »militäriska exekutioner», samt att »de mindre staterna egentligen upphört att vara krigförande makter». Han talar vidare om de olika sätten att ordna vårt försvar, antingen på en utvecklade militärisk grund eller på grunder, som förnämligast afsåge så få militära bördor som möjligt, hvarigenom vi skulle kunna spara krafter till handels, vetenskapens och det allmänna välfståndets uppblomstring; och han säger vidare, att »den klarsynta fosterlandsvännen kan, då han ser landets befolkning i allt jemt växande skaror lemna fädernejorden för att i en främmande verldsdel söka ett nytt fosterland, säkerligen icke tveka i sitt val mellan dessa två: det stora militära försvaret och det obetydliga, med hvilket han kanske — jag vet det icke — menar det försvar vi nu hafva, eller kanske ett ännu mindre tills vidare, för »syns» skull eller för »skams» skull, i afsigt att derefter aldeles afväpna.

Talet om emigrationen kan dessutom icke gälla den nuvarande försvarsbördan, emedan denna icke är så liten i något annat land i Europa som i vårt. Den militära bördan kan derföre icke anses trycka oss på annat sätt än genom ojemnheten af dess fördelning i rent ekonomiskt afseende.

Motionären säger vidare, att i en strid emellan en smärre stat och en stormakt blir förhållandet detsamma som i striden mellan »dvergen och jetten»; den är gagnlös, den mindre staten kan icke på något sätt försvara sig.

Den ärade motionären är eller har åtminstone varit »sanningssökare» och har då naturligtvis äfven forskat i sanningarnes bok och der fått kunskap om en strid emellan en dverg och jette, en strid som slutade till fördel för *dvergen*. Jag menar striden mellan David och Goliath. Här af borde motionären hafva lärt att det icke alltid är den större som segrar. Och om det icke alltid går så bra som för David, så kan dock en liten makt, om den är väl rustad, uppehålla striden någon tid, antag blott ett år eller så till lycka för sitt sjelfbestånd, ty här gäller sanningen af den gamla satsen att »den som vinner tid vinner allt». Kan man försvara sig ett år, och vi med vårt lyckliga geografiska läge kunna lättare göra det än mången annan mindre stat, om vi sjelfve vilja, så har man äfven goda utsigter att få hjälp; men är den mindre staten så håg- och dådlös, så hjälp- och vapenlös, att fienden *genast* och utan hinder med sina härar kan öfversvämma landet, *då* är det också vanligen den mindres lott att blifva offrad, och *då* är han icke bättre öde värd.

Motionären har särskildt anfört exemplet af Schweiz och Belgien. Jag har gjort mig litet besvär att se *efter* i Almanach de Gotha för år 1882, och dervid funnit, att dessa två stater, som blifvit neutrali-

serade, d. v. s. fått sin neutralitet erkänd af de europeiska makterna, dock anse sig icke kunna undvara ett starkare försvar än vårt nuvarande. Hvad först Schweiz beträffar, så har detta land 2,846,102 invånare, hvaraf 220,000 äro af främmande härkomst, och om dessa afräknas, återstår således en befolkning af något öfver 2,600,000 invånare. I detta land räcker tjenstetiden i armén från 20 till 32 års ålder, eller precis lika lång tid, som ifrågasattes i det Kongl. förslaget, och sedan står man i landtvärnet från 33 till 44 års ålder, således 4 år längre än Kongl. Maj:t här för närvarande föreslår. Schweiz hade 1882 en effektiv styrka, d. v. s. regulier armé, af 117,500 man, och i landtvärnet stodo 92,736 man, summa 210,236 man. Belgien åter, som är den andra staten i Europa, hvars neutralitet blifvit erkänd af stormakterna, har 5,536,654 invånare, alltså ungefär blott 1,000,000 mer än Sverige. Men denna stat har, oaktadt dess neutralitet blifvit erkänd, i fredstid en armé, som är större än vår. Den har nemligen 46,272 man, 10,014 hästar och 204 kanoner. Men i krigstid åter uppgår armén till 103,683 man, 13,800 hästar och 240 kanoner. Dessa äro, som sagdt, de stater, hvars neutralitet blifvit erkänd af hela Europa. Men det har ändå funnits flere tillfällen, när denna deras neutralitet blifvit satt på hårdt prof. Jag vill här endast erinra om tvenne. Den ena gången gälde det Schweiz, när nemligen fransmännen under Ludvig Filip fordrade, att schweizarne skulle utvisa dåvarande prins Louis Napoleon, sedermera kejsar Napoleon III, hvilken egde schweizisk medborgarrätt. Hvad gjorde Schweiz då? Det svarade nej, mobiliserade sin armé, dessa 200,000 man, som Schweiz kan sätta upp i händelse af krig. Alltså var det icke neutralitetsförklaringen, som den gången afhöll våldet, utan det var vapenstyrkan, det var armén, som stod på gränsen färdig att motsätta sig hvarje anfall. Den andra gången tilldrog sig, medan fransk-tyska kriget pågick, och katastrofen vid Sedan inträffade. Hvad gjorde Belgien då? Det stälde upp 100,000 man vid sin gräns och förbjöd både fransmän och tyskar att gå öfver densamma. Vill man vara neutral på *det* sättet, då skall äfven jag vara med om att tillstyrka motionen och vara med om att skrifa till alla världens makter, stora och små, europeiska och asiatiska, afrikanska och amerikanska, svarta och hvita och begära neutralitet; nota bene sedan vi fått oss ett försvar att försvara vår neutralitet med.

Herr Dickson: Herr Talman! Denna herr Arnoldsons ganska behjertansvärda motion, i hvars *syfte* jag för min del fullkomligt instämmer, synes mig, såsom man också antydt, vara af den säregna och viktiga beskaffenhet, att den för sin utredning ganska väl kan kräfvä behandling af ett eget Tillfälligt Utskott, i synnerhet som den hos Utskottets ledamöter förutsätter speciel kännedom i stats- och folkrätt.

Hvad sjelfva saken beträffar, synes mig, att, om Riksdagen ingår till Kongl. Maj:t med framläggandet af en önskan, man väl bör kunna förutsätta, att denna önskan skall vara af sådan beskaffenhet, att mot dess förverkligande inga öofvervinneliga hinder kunna uppställas. Jag vill hoppas, att så också förhåller sig. Men jag

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)*

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.*
(Forts.)

kan verkligen icke för mig själf dölja, att mot förverkligandet af det mål, motionen uppställer, kunna uppresas ganska många och betydande formella hinder. Det är naturligt, att det första steget till detta måls uppnående skulle vara — och häri torde icke ligga någon svårighet — att Kongl. Maj:ts regering genom sina diplomatiska agenter i utlandet kommunicerade sig med de länders regeringar, med hvilka vi stå i diplomatisk förbindelse, och tillkännagäfvade vår önskan att blifva ett neutralt land samt sedan erhöle deras erkännande deraf. Men för att en sådan neutralitet skulle vara till trygghet för nationen, fordrades det dessutom en kollektiv garanti af alla stormakterna; och äfven detta skulle kanske icke möta några svårigheter. Men det är en annan omständighet, som gör denna fråga litet mera betänkelig, och den härrör af Sveriges unionella ställning till Norge. Denna union är nemligen ej blott en personalunion mellan tvenne sjelfständiga riken, som styras af en gemensam konung, utan äfven en realunion, isynnerhet gent emot utlandet, i det dessa riken hafva en gemensam diplomatisk representation gent emot de främmande makterna.

Nu förefaller det mycket underligt, om Kongl. Maj:ts regering skulle utverka neutralitetens garanterande för Sverige ensamt. Såvidt jag kan finna, borde väl neutraliteten omfatta äfven Norge. Om Kongl. Maj:ts regering skall kunna taga något steg i öfverensstämmelse med Riksdagens önskningsar, måtte detta blifva en följd deraf, att en sådan önskan äfven framställes från norska representationens sida. Utgår man deremot från den förutsättningen, att Sverige ensamt skulle kunna blifva förklaradt neutralt och få denna neutralitet garanterad, kunde högst egendomliga förhållanden inträffa. Fall skulle då kunna inträffa, att Norge skulle befinna sig i strid, men Sverige af sin neutralitet hindradt att komma broderlandet till hjälp, hvilket dock föreningen mellan de båda rikena förutsätter skola ske. Man kan också lätt föreställa sig, att under ett allmänt europeiskt krig Ryssland t. ex. skulle, för att försäkra sig om hamnar i Nordsjön, sätta sig i besittning af någon hamn i norra Norge, som vintertiden alltid är öppen. Hvad skulle följden då blifva? Jo att konungen i Norge vore i krig, medan Sverige vore förbjudet att draga svärdet ur skidan. Alla dessa omständigheter torde kräfva en omsorgsfull behandling och utredning af Utskottet, och jag har velat framhålla detta, då jag nemligen hoppas, att Kammaren icke vägrar remiss af motionen till ett Tillfälligt Utskott. Jag ber också att få antyda, att, enligt hvad jag tror, det vore lämpligast, om Kammaren för frågans behandling beslöte tillsättande af ett tredje Tillfälligt Utskott.

Grefve Björnstjerna: Jag skall icke nu ingå i någon närmare granskning af motionen, jag förutsätter att tillfälle dertill yppar sig en annan gång, men jag kan icke tillbakahålla mitt beklagande af att en dylik motion någonsin framkommit. Säkert är, att den skall bereda regeringen obehag och svårigheter utan att medföra någon som helst nytta. En sådan framställning till andra makter, som här förutsättes, måste nemligen åtföljas af en förklaring, huru Sverige

uppfattar sin neutralitet. Jag ber herrarne tänka något närmare på huru saken då gestaltar sig för våra båda mäktigaste grannar. För en af dem måste det vara af den största vikt, att Sverige under ett krig håller sina hamnar stängda för örlogsmän, den andra makten åter har ett kanske ännu större behof af att dessa hamnar hållas öppna, ty, om icke så sker, kan denna senare makt icke hålla någon flotta i Ostersjön. Huru skola så olika fördringar kunna rätt tillfredsställas?

Att svårigheter skola uppstå, är således naturligt, men att någon nytta skulle genom en dylik framställning vinnas är deremot för mig omöjligt att fatta. Det är alldeles gifvet, att, äfven om man kan tänka sig, att svenska Riksdagen och norska Stortinget enade sig om att begära det en dylik framställning skulle af regeringen göras, och om, mot förmodan, det skulle lyckas att få de förenade rikenas neutralitet af alla makter garanterad och erkänd, så är det dock klart, att denna garanti blott är ett protokoll, ett papper, som icke har någon vikt längre, än den visar sig nyttig för dem, som underskrifvit detsamma. Det behöfs icke att gå långt tillbaka i tiden för att påminna om hvad som skedde med Belgien, ett land som just framhållits såsom en bland de stater, hvilkas neutralitet blifvit garanterad. Det torde icke vara någon af herrarne obekant, hurusom Frankrike 1867 hemställde till Preussen, att Frankrike måtte berättigas helt simpelt sluka upp hela Belgien, ett land, hvars neutralitet det dock främst varit med om att garantera. Så mycket gälla neutralitetsgarantier i verkligheten.

En garanterad neutralitet kan således icke medföra någon verklig säkerhet, men gifvet är, att den deremot kan medföra verklig skada. Den nedsätter oss i andra folks ögon. Det folk, som själf förklarar sig misströsta om att kunna försvara sin sjelfständighet, och därför tigger hos andra om att få vara i fred, ett sådant folk förlorar allt anseende, alla sympatier; ett sådant handlingssätt är ovärdigt ett land sådant som vårt. Jag påstår dessutom, att motionärens sats, det ett litet folk icke kan försvara sig mot ett stort, icke är grundad. Jag ber att få erinra, att en af de minsta dvergarne i det europeiska statsförbundet, Montenegro, i sekler försvarat sig mot Turkiets 30 millioner, och det så att turkarne aldrig lyckats taga en tum deraf. Vill ett folk försvara sig, så kan det äfven, derom är jag viss. Men dertill fordras att man i tid rustar sig. Sedan detta skett kan man högt och tydligt säga: jag vill vara och lefva i fred med alla, men den som rör sig vid mina rättigheter, den bränner jag på fingrarne. Ett folk som så handlar skaffar sig aktning, dess vänskap söker man, dess önsknningar beaktar man. Så bör därför ett fritt och ädelt folk handla, så bör därför äfven Sverige handla.

Herr Key talade nyss om ställningen i Belgien under det senaste fransk-tyska kriget; äfven jag återkommer till densamma. Det är oss väl bekant, att under irågavarande krig många hotande och framstående röster i Tyskland höjde sig för att Tyskland skulle med våld tvinga Belgien att under kriget intaga en annan neutral ställning, än den det gjorde, och hvilken ansågs allt för fördelaktig för

Remiss af motion om Sveriges neutralisering.
(Forts.)

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.*

(Forts.)

Frankrike. Kan någon tro att det var pappersprotokollen som afhöllö Tyskland derifrån. Nej, det var de 100,000 bajonetterna, som Belgien uppstälde till skydd för sin neutralitet. Om den afsedda neutralitetsförklaringen således icke för oss kan medföra någon nytta, är deremot motionen i och för sig just nu särdeles skadlig. Ett sådant förslag som detta kan, såsom Herr Key äfven påmint, invagga vårt folk i den föreställningen, att det ingenting har att frukta för sin sjelfständighet, och således inverka skadligt nu, när hela nationen borde ena sig om att äntligen ordna vårt försvar på ett tidsenligt sätt. Jag hoppas därför, att det Utskott, hvartill motionen kommer att remitteras, måtte noga betänka detta och med det snaraste afstyrka motionärens visserligen välmenta, men lika opraktiska som, jag vågar säga det, skadliga förslag.

Herr vice Talmannen C. Ifvarsson: I allmänhet anser jag det vara temligen likgiltigt och kanske något vanskligt att diskutera ett förslag, innan det blifvit behandladt af Utskott; och då jag antager, att denna motion kommer att remitteras till ett Tillfälligt Utskott, så torde det kanske vara bäst att vänta med diskussionen, till dess detta Utskott först behandlat frågan. Då emellertid diskussion nu uppstått, så vill jag öppet tillkännagifva, att jag för min del anser motionens syfte vara godt. Jag föreställer mig, att det vore af icke ringa vigt, om man kunde komma derhän att stormakterna förklarade Sverige neutralt. Det skulle icke allenast vara lugnt för oss, att hafva en sådan förklaring; den skulle tvifvelsutän äfven befrämja försvarsfrågans lösning; ty vore man försäkrad om, att vårt blifvande försvarsväsen icke skulle begagnas för annat ändamål än att försvara oss med, så skulle striden om hur man skulle ordna detta försvar icke blifva svår, en hvar skulle då vara villig att göra hvad han kunde för landets försvar. Men farhågorna i detta hänseende härleda sig hufvudsakligen derifrån, att man tror, att Sverige kan blifva inveckladt i stormaktspolitiken och således få krig för annat ändamål än sitt försvar. Ju mer man kan klargöra den frågan, att det är endast för landets försvar, man väpnar sig, desto bättre framgång tror jag försvarsfrågan skall få.

Jag önskar således all lycka åt motionärens syfte, utan att för öfrigt vilja yttra mig om de motiv, han uttalat, men jag säger tillika, att jag icke vågar hoppas mycket i den vägen.

Herr Hedlund: Det fögnar mig, att den förste talaren i ämnet finner åtminstone något helsosamt och beaktansvärdt i dessa fredssträfvanden, af hvilka denna motion endast är en yttring, då hittills hvarje arbete i den riktningen ansetts nära nog vittna om, jag vill icke säga dårhusmessighet, men någonting ditåt. Samme årade talare yttrade i sitt anförande bland annat, att denna fråga skulle inverka störande på det militära spörsmål, som nu föreligger. Jag skall be att först gå upptaga den frågan. Innan jag undertecknade motionen, stälde jag den frågan till mig sjelf, huruvida motionärens förslag skulle kunna motverka försvarsfrågans lösning. Jag kom då till den uppfattningen, att, om motionen skulle hafva något inflytande

på försvarsfrågan, så skulle den väl hafva ett sådant derhän, att de oerhördt stora anspråk, som man från militärernes sida nu ställer på vårt försvarsväsen, och hvilka anspråk, det tror jag mig uppriktigt och utan fara att blifva jäfvad kunna uttala, helt enkelt göra denna frågas lösning för närvarande omöjlig, att — säger jag — dessa anspråk skulle kunna något nedsättas och frågans lösning derigenom icke motverkas, utan *främjas*. Jag tror deremot icke att *denna* Kammarer skall låta motionen inverka på sig i fråga om sin ståndpunkt i försvarsfrågan; jag håller före, att man kommer att göra klart för sig, huru långt man i det fallet anser det vara förenligt med fosterlandets välfärd att kunna gå; och från den ståndpunkten låter man icke, om jag känner denna Kammarer rätt, rubba sig hvarken till höger eller venster, hvarken af freds- eller krigsvänner. Motionen skall således efter min uppfattning verka till *förmån* för försvarsfrågans lösning men icke tvärtom.

För öfrigt synes det mig ganska eget att man i det fallet uttalat någon fruktan, då man just med de anförda exemplen från Schweiz och Belgien visat, att dessa land trots sin neutralitet likväl nödgas hafva stora stridskrafter att kunna ställa på rörlig fot. Jag tycker, att herrar militärer således icke behöfva vara så oroliga för denna neutralitet, när de utaf de återopade exemplen kunna se, att vi ändå alltid komma att lyckliggöras med ganska ansenliga stridskrafter. Emellertid skall jag be, när man talat om Belgiens och Schweiz' försvarskrafter och påstått, att det var dessa krafter men icke fördragen, som skyddade det ena eller andra landets neutralitet, att få något litet justera dessa yttranden. Det är af hvar och en, som läst herr Benedettis rapporter till kejsar Napoleon, kändt, att Frankrike hade inledt försigtiga underhandlingar, hvilka kunde tolkas såsom en uppgörelse på Belgiens bekostnad. Det har blifvit anfördt såsom exempel på beskaffenheten af dessa neutralitetsfördrag, att det är uppenbart, att under tysk-franska krigets lopp Belgiens neutralitet var utsatt för stora vådor, men samme talare, som anförde detta, borde icke sväfvat i okunnighet om, att det var en annan makts erinringar, just en af garanterna för Belgiens neutralitet, som förhindrade dessa planer, nemligen England. Det var England och icke Belgiska bajonetter, som hufvudsakligen skyddade Belgiens neutralitet; ty det var just icke så väl bestämdt med Belgiens militärväsen, som man här velat låta påskina. Den, som vill läsa en liten broschyr öfver detta ämne af en belgisk militärförfattare från den tiden, jemte belgiske krigsministerns egen rapport, skall möta en bedröflig skildring af huru det hängde i hop med den belgiska militärmakten. De 10,000 hästarne kunde man med största möda uppbringa till något öfver 4,000 och så vidare; trupperna voro icke heller falltaliga. Med ett ord, trots Belgiens stora utgifter för sin krigsmakt och trots det farliga läge, hvori detta land befinner sig emellan stornakterna Tyskland och Frankrike, var Belgiens militära skick sådant, att det, när verkliga förhållandet kom i dagen, väckte allmän häpnad i landet sjelft, ja man skulle kanske kunna jemföra det med vårt eget militära tillstånd, som också kostar många millioner.

Hvad beträffar Schweiz' bajonetter på 1830-talet mot Ludvig

Remiss af motion om Sveriges neutralisering.

(Forts.)

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)*

Filip, så utgjorde dessa ingalunda 200,000. Nog är Schweiz krigiskt rustadt, men så raskt gick det dock icke. Anmärkningsvärdt är i alla fall, att det inom tre dagar hade 30,000 man sammandragna vid Lausanne. Men en mycket större truppsammandragning egde rum i en senare tid, då Preussen gjorde anspråk på Neufchâtel, ty inom åtta dagar hade Schweiz då samlat 100,000 man vid Neufchâtel. Likaledes är det känt, att Schweiz använde en stark härsnakt på gränsen mot Frankrike under det fransk-tyska kriget, hvarigenom det kunde afväpna och internera en fransk här af icke mindre än 80,000 man, nemligen Bourbakis här. Jag skulle emellertid vilja, eftersom man nu anser att fördragen icke varit till något skydd för Schweiz, påminna om, hurusom man vid andra tillfällen talat med gäckeri om Schweiz' 200,000 man. De äro icke heller soldater efter samma förebild, som vi nu vilja skapa dem, utan endast fredlige medborgare, som i farans tid taga vapen till landets försvar. Jag tror att man i Schweiz knappt kan räkna 3,000 yrkessoldater, de andra äro alla fabriksidkare, tidningsmän, handtverkare, handlande, jordbrukare och så vidare, hvilka dock, när de påkallas, äro färdiga att inträda i ledet; de äro närmast jemförliga med våra goda och hederliga torpare-soldater, som taga geväret i hand för att öfvas på vår indelta armés möten. Det kan således icke vara annat än särdeles fägningsamt för mig, som hört så mycket gäckeri om den schweiziska milisarmén, att nu höra den omtalas med så mycken aktning. Annars låter det vanligen så, när man talar om det schweiziska försvarsverket, att Schweiz väl kan nöjas med detta svaga system, emedan det fått sin neutralitet garanterad; vid andra tillfällen säger man åter, att den garanterade neutraliteten har intet värde; fördraget utgör endast »ett pappersprotokoll», som betyder ingenting. Nog förefaller det mig dock, som det låge en stor öfverdrift i påståendet, att fördrag stater emellan ingenting betyda. Jag vet i så fall icke, hvarför vi kasta ut penningar på vår dyrbara diplomati, men något mer än en papperslapp är väl i alla fall ett skriftligt fördrag. Hvarföre hör man eljest icke samma tal i fråga om *handelsfördrag* stater emellan. En liten stat kan uppgöra handelsfördrag med en mångdubbelt starkare, men hvartill skulle väl det tjena — borde man fråga — om fördraget ej respekterades? Den mäktigare kan ju bryta det, när helst han fann beqvämt, den svagare återigen vågade det icke. Den svagare bunde sig och tordes icke bryta fördraget, den starkare deremot besvärades icke af några betänkligheter, utan bröte detsamma, när han sjelf fann för godt. Men är det då verkligen så illa stäldt med moralen inom Europa, att sådana fördrag, som det här föreslagna, icke kunna hafva någon som helst betydelse? Jag för min del vågar dock tro, att fördrag ännu hafva någonting att betyda. Ty lyckligtvis hafva vi i vår tid en betydelsefull makt, till hvilken äfven den mäktigaste måste taga hänsyn, och det är den offentliga meningen. Man tror kanske, att den mäktige icke frågar så mycket efter denna mening. Jag skulle dock kunna omtala ganska märkliga exempel af min egen erfarenhet, så obetydlig jag än är, om huru man en gång från både Rysslands och Frankrikes sida sökt medel att inverka på den allmänna meningen, och det i detta lilla landet Sverige. Det torde

icke vara någon obekant, hurusom Furst Bismarek, som ju åtminstone icke hör till dem, hvilka icke kunna räkna med praktiska faktorer, under Tysklands senaste krig med Frankrike var särdeles angelägen att hålla opinionen i England från all fiendtlighet gent emot Tyskland och att om möjligt få den på Tysklands sida. För detta ändamål offrade han stora ansträngningar, och det var heller icke förgäfvets som han i både officiella och halffofficiella rapporter sökte inverka på det allmänna föreställningssättet. Detta allmänna föreställningssätt har synnerligen i Amerikas förenta stater en stor betydelse, och detta land kan lätteligen inom kort blifva en faktor med äfven i Europas politik. Jag vågar därför påstå, att så länge icke folkens rättsmedvetande blifvit alldeles förvilladt eller fanatiserad, såsom vårt folks under det senaste fransk-tyska kriget, fördragens helgd likvisst är något, som icke kan räknas för intet.

Men äfven under förutsättning att fördragen icke egde något värde, måste det väl ändock ligga någon betydelse deri, att — hvad redan blifvit af herr vice talmannen korteligen antydt och jag vill framhålla såsom ett mycket vägende skäl för mig att helsa den förevärande motionen välkommen — vi tvingas att lägga band på vår egen krigslystnad och göra för hela Europa gällande, att det svenska folket under inga förhållanden vill inblanda sig i andra makters angelägenheter, med hvilka det icke har något att skaffa. Men, invänder man, det är en orimlighet att sätta något dylikt i fråga, det finnes icke någon förnuftig man i Sverige, som tänker på något sådant. Men historien talar! Under något öfver trettio år — det är ju icke lång tid — har Sverige icke mindre än 4 särskilda gånger varit nära att inblandas i krig, hvarmed vi icke haft något att skaffa. Jag vill endast i korthet crinra om dessa tillfällen. Först hafva vi expeditionen till Fyen år 1848, såsom vi veta, företagen på Rysslands uppmaning för att stäffa ordningarne i de danska hertigdömena. År 1855 stodo vi redan framför ingångna fördrag att inblanda oss i Krimkriget, sedan vi genom en traktat, som i min tanke var för oss vida mera nedsättande än det, hvarom här är fråga, förbundo oss att icke afstå något landområde i norra Sverige till Ryssland. Det var endast det hastiga fredsslutet i Paris, som räddade oss från denna farliga inblandning. Från år 1863 komma vi nogsamnt i låg de famösa 22,000 man, som skulle öfverföras till Danmark, och flottdemonstrationen från Göteborg, under förhoppning att konferensen i London icke skulle blifva bruten, hvilket den olyckligtvis blef. Slutligen torde det heller icke vara obekant, att det äfven var fråga om vår inblandning i 1870 års fransk-tyska krig — och en inblandning icke på rättfärdighetens sida! Således må man icke säga, att vår inblandning i en främmande stats angelägenheter icke kan komma i fråga; den kan komma i fråga och det på åtskilliga sätt, exempelvis genom ett förbund emellan Sverige och den ena eller den andra af de stater, som omgifva Rysslands gränser, tillkommet må hända genom förespeglingar om vår återförening med Finland. Jag kan sålunda icke förstå, att en på förhand afgifven och icke af omständigheternas makt framtvungen förklaring af de förenade rikenas regering, att Sverige och Norge — jag tager nemligen för afgjordt att frågan

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.*
(Forts.)

Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)

gäller hela den skandinaviska halfön, öfvertygad som jag är, att om motionen, som naturligtvis icke kan afse mera än Sverige, vinner framgång hos oss, norska Stortinget icke skall underlåta att fatta beslut i samma syfte — under inga förhållanden vilja inblanda sig i det öfriga Europas politiska ställning, jag kan icke förstå, att ett sådant steg kan, såsom ett i god tid vidtaget försök att pacificera den nordiska halfön, anses för oss nedsättande. Eller kan det väl ligga något nedsättande deri, att vi förklara, det vi äro ett folk, som blott vill lefva i fred med våra grannar, utveckla våra inre materiella tillgångar och uppehålla vår plats såsom kulturfolk samt för detta ändamål vilja stå utom allt aktivt deltagande i de krig, som kunna uppstå, om vi än icke kunna underlåta att följa det ena eller andra landet med våra sympatier. Att en sådan förklaring vore oss ovärdig är en sats, som får stå för deras räkning, som framställt den. Jag vill ytterligare endast nämna, att inom Första Kammaren har en motion i ungefär enahanda syfte som denna blifvit väckt af Friherre Klinckowström, och hvad man än må säga om denne representant, icke vill han vara med om att blottställa landets anseende. Hans förslag går ut på Gotlands neutralisation. Gotland är ju vår ömtåligaste punkt, och jag för min del medgifver gerna, att frågan hufvudsakligen gäller, hvilket som är lättare att vinna, ensamt Gotlands neutralisation eller dess neutralisering i och med hela det öfriga landets. Det blir diplomatiens uppgift att afgöra detta. För min del ser jag lika gerna det ena som det andra. Få vi Gotlands neutralitet erkänd, hafva vi väl ej något att frukta för det öfriga landet.

Det blir naturligtvis tillfälle att afhandla denna sak mer än en gång; jag har dock icke ansett det böra skada att, då man redan sett frågan i pressen behandlas med det öfverlägsna gäckeri, hvarmed man i en del tidningar ofta får se humanitetssträfvanden behandlas, äfven några ord af sympati för förslaget uttalas.

Häruti instämde Herr *Gumælius*.

Herr von der Lancken: Det kan må hända synas något pretentiöst af en novus homo, sådan som jag, att på detta stadium af sakens utveckling yttra mig i en fråga af så stor politisk vikt, som nu förevarande, men jag får säga, att frågan har så djupt upprört mig, att jag ansett mig icke kunna underlåta att redan nu lägga min röst i vågskålen till den kraft och verkan sådant kan medföra.

Jag tror för min del att förslagsställaren och de, som förordat hans förslag, utgått från en helt och hållet oriktig uppfattning af Belgiens och Schweiz' neutralitet. Hvad Belgien beträffar, så tillkom, som herrarne känna, Belgiens neutralisering då Belgien skapades genom en öfverenskommelse mellan stormakterna, som, för att skydda sina egna gränser, förklarade Belgien neutralt. Enahanda var förhållandet med Schweiz' neutralisering. Den tillkom på Wienkongressen såsom ett uttryck för de angränsande staternas fruktan, att dess område skulle begagnas såsom en anfallspunkt mot deras egna gränser, och berodde sålunda på ett gemensamt intresse hos de stora

staterna och den lilla staten, men hvad skulle vi kunna erbjuda i ersättning om vi, såsom här är föreslaget, skulle gå omkring till Europas regeringar och bedja om neutralitet.

För oss skulle saken reducera sig till en enkel anhållan, att stormakterna ville förbinda sig att för framtiden icke öfverfalla oss med krig; och det göra de nog vår bön förutan, n. b. så länge de finna sådant vara med sin fördel förenligt. Under sådant förhållande kan jag icke förutse mera än en följd af motionen, och det är förödmjukelse. Förödmjukelse för regeringen, som nödgas framföra en dylik anhållan, förödmjukelse för nationen, som derigenom, synes mig, öppet tillkännagifver att den ej vill försvara sig; ty, mine herrar, försvarsnihilismen ligger väl ändå på botten af alltihop.

Hvad beträffar den förmenta helgden af dylika slag af traktater, så vill jag bedja att få påminna Herr Hedlund om Rysslands förfarande under 1870 års krig. Ryssland passade helt enkelt på och uppsade den traktat, som band detsamma i afseende på Svarta hafvet. Vidare sade Herr Hedlund, att vi under det gångna seklet ofta nog varit utsatta för att inledas i krig. Det är möjligt, men några krig hafva dock icke blifvit af, och jag tror, att för närvarande i Sverige den allmänna opinionen och folkets ställning till regeringen är så stark, att vi icke behöfva frukta att blifva inledda i krig utan folkets medgifvande, om vi också en gång skulle lyckas få en fast försvarsorganisation. Det förefaller mig dessutom, som om Herr Hedlund i sitt anförande lyckats borteskamotera hela motionens syfte. Han mente på, att dermed afsågs att vi sjelfve skulle *förklara* oss neutrala, och hade sedan lätt att utveckla alla de fördelaktiga följder, som deraf skulle uppkomma. Ja väl, Herr Hedlund, det är jag med om; skada blott att förslagsställaren vill att vi skola hos främmande makter anhålla om att blifva förklarade för neutrala, och det är för visso något helt annat. Mine herrar! Jag kan förstå, att herrar realister och nihilister anse äran vara blott ett tomt ord, jag kan till och med tänka mig att, enligt samma auktoritet, ordet sjelfaktning bör förvisas till fraserens område, men jag förmenar, att äfven den mest avancerade realist måste medgifva, att sjelfständighet är ett ganska reelt begrepp, och jag är öfvertygad, att den nation illa sörjt för sin sjelfständighet, som, efter att i 20 år hafva afslagit hvarje äfven det minst fordrande förslag till förbättring af sin försvarsorganisation, slutligen, utan att lösa denna fråga, skickar sin regering att vid alla Europas hof ödmjukt anhålla, att de för framtiden måtte lemna landet i fred.

Herr Talman, för min del skulle jag helst se att förevarande motion blefve utan remiss till Utskott genast afslagen; men då jag inser att Kammarens pluralitet icke kan förmås att i denna min åsigt instämna, skall jag inskränka mig till att på detta sätt mot motionen nedlägga min protest.

Friherre Leijonhufvud: För min del står jag på samma ståndpunkt som den siste talaren i frågan. Frågan sönderfaller efter förmenande i två delar, nemligen först huruvida vi skola få Sveriges neutralitet erkänd och sedermera hvilken garanti, som därför må

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
tering.*
(Forts.)

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)*

kunna beredas. Frågan om garantien är en viktig sak, men det är en fullkomlig missuppfattning att tro, det stater af andra ordningen få vara i fred, när de sjelfva så önska. Tro herrarne, att Tunis begärde att komma under Frankrike. Tro herrarne, att Hannover godvilligt var med om kriget 1866. Hannoveranska regeringen protesterade in i sista stund, klockan half tolf på natten, och begärde endast få förblifva neutralt, och klockan tolf ryckte den preussiska armén öfver gränsen. Jag skulle kunna säga, att jag vet af egen erfarenhet, huru litet ett mindre lands önskan att vara neutralt aktas. Under kriget 1859 vistades jag i södra Tyskland och samtalade då i Nürnberg med sydtyska generaler, hvilka väntade hvarje ögonblick, att krig mellan Frankrike och Tyskland skulle bryta ut. På min invändning, att Schweiz, hvaröfver i sådant fall vägen skulle tagas, vore neutralt, erhöll jag till svar: »Ja icke bry fransmännen sig om det och icke vi heller». Här har talats om, att Belgien under sista kriget gick fritt, och att England uppehöll dess neutralitet. Ja, det är nog sant, men icke uppehöll England Belgiens neutralitet därför, att England ställt sig som garant för densamma, utan därför att det låg i Englands intresse. Det egna intresset betyder allt för England, som icke fäster sig vid något annat. Det finnes ingen stor engelsk statsman, han må nu heta Beaconsfield eller Palmerston, som icke först och främst sätter Englands intresse och frågar katten efter allt annat, och gjorde han icke detta, skulle han icke blifva upp- buren och populär i England. Jag är därför öfvertygad om, att den garanti, som finnes på papperet, icke är värd någonting, utan att endast den garanti har någon betydelse, som ligger i den hjälp, andra makters intressen lemna; jag är snarare rädd för, att, om andra makter skola garantera vår neutralitet, det skall gifva dem anledning att blanda sig i våra angelägenheter och draga oss in i vidlyftigheter. Vi behöfva ju blott erinra oss, huru Ryssland ansåg sig under frihetstiden hafva garanterat vår dåvarande regeringsform. Begära vi neutralitet, kan det på sådant sätt lätt hända, att vi få den på värre villkor, än herrarne tänkt sig. En preussisk general yttrade en gång till mig: »icke behöfven I frukta för Ryssland; om I blifven anfallna så skicka vi naturligtvis genast en 50,000 man öfver till eder hjälp». Men det är ej en sådan garanti vi kunna önska!

Om denna fråga skulle gå igenom i Kamrarne och en skrifvelse i ämnet komma till stånd, så är jag dock öfvertygad om, att hvarje svensk utrikesminister skulle draga sig för att åtaga sig att gå omkring och bedja om neutralitet; och om det icke ligger i en annan makts intresse att låta Sverige vara neutralt, så lär den väl icke gå in på det. Huru detta intresse gäller i praktiska saker, det hafva vi på senare tider sett exempel på i kaparefrågan. Nordamerikanska förenta staterna förnekade visserligen ej det befogade i den framställning, som deri gjordes, men de ville icke gå in på den, emedan det stred mot deras fördel; de ansågo sig i rätten att utrusta kapare hafva ett medel att i fall af behof kunna skada England.

I likhet med den nästföregående talaren skulle jag således helst

se, att motionen genast slopades. Men då det må hända icke går för sig, har jag redan nu velat inlägga ett ord i frågan.

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)*

Herr Arnoldson: Jag skall ställa mig till efferrättelse hvad Herr vice Talmannen yttrade om olämpligheten af att gå det möjligen blifvande Tillfälliga Utskottet i förväg, hvarför jag ock vill söka att så litet som möjligt förlänga diskussionen.

I förbigående ber jag få anmärka mot den siste ärade talaren, att han glömde underrätta Kammaren, huruvida Hannover och Tunis varit förklarade för neutrala stater.

Den andre talaren i ordningen förutsatte en del svårigheter, bland andra den som skulle ligga i Sveriges unionella ställning till Norge. Då Sverige och Norge hafva samma utrikes politik, och initiativet i frågan tages från den svenska Riksdagens sida, bör väl unionskonungen vara oförhindrad att i det gemensamma intresset handla å båda de förenade rikenas vägnar. I hvarje fall är det troligt, såsom ock Herr Hedlund anmärkte, att, om Riksdagen tager första steget, det icke torde dröja länge, innan Storthinget går oss till mötes. Att jag i motionen icke tillät mig tala äfven för Norge, beror väsentligen på grannlaghetsskäl. Då man vet, att normännen — och detta kan sägas till deras heder — äro synnerligen måna om sin själfbestämmningsrätt, skulle det i min tanke icke anstå en motionär att i en sådan sak som den förevarande göra sig till deras målsman i Sveriges Riksdag, för att icke tala om det formellt origtiga i ett dylikt förfaringssätt. Detta har varit skälet, hvarför jag i motionen begränsat saken till Sverige.

Herr Grefve Björnstjerna påstod med visshet att motionen, huru den än resulterar, åtminstone icke skall åstadkomma något godt. Härför har han dock icke, så vidt jag kunnat finna, förebragt ett enda reelt skäl. Det har icke kunnat visas, att någon enda af de 4 neutrala stater, som nu finnas i Europa, blifvit kränkt i sin neutralitetsrätt. Tills detta kan visas, torde jag från min ståndpunkt hafva rätt att beteckna våra motståndares lösa påståenden och antaganden såsom idel fraser.

Här hafva gjorts åtskilliga inkast mot betydelsen af Belgiens och Schweiz' neutralitet. Herr Hedlund har, enligt min mening, med framgång bemött dessa invändningar. Men äfven Luxembourg är ju en neutraliserad stat. För dem af Kammarens ledamöter, som möjligen icke hafva reda derpå, ber jag få nämna, att under kriget 1870—1871 tycktes verkligen Luxembourgs neutralitet stå på spel. Furst Bismarck kände sig då före hos de andra staterna, huru mycket han i afseende på hertigdömet kunde våga. Från dåvarande utrikesministern i Österrike, grefve Beust, fick han det svar, att detta vore en sak, som icke anginge en eller två stater allena. Hade furst Bismarck några klagomål att anföra mot den ifrågavarande staten, måste han framlägga dem inför samtliga garanti-makterna. Ungefär samma svar fick han från England; visserligen i något lenare ordalag, men till saken detsamma. Bismarck drog sig då tillbaka, och Luxembourg fick vara i fred. Detta torde väl dock betyda något

Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)

och vara ett aktvärdt exempel på verkan af ett lands garanterade och fortvarande neutralitet.

Den förste talaren yttrade sig i bilder. Han erinrade mig bland annat om bibliska berättelsen angående striden mellan David och Goliath; men han glömde i ifvern bort att tala om, att David icke var väpnad till tänderna. Att talaren på sina utflygter utom motionen icke med sina anmärkningar träffat något väsentligt i den samma, det torde vara klart för hvar och en, som med någon uppmärksamhet tagit del af förslaget.

Medan jag har ordet, vill jag begagna tillfället att komplettera mitt förslag om tillsättandet af ett Tillfälligt Utskott med en anhållan, att detta Utskott måtte få bestå af samma antal medlemmar som hvardera af de förutvarande två Tillfälliga Utskotten, nemligen 9.

Herr Lindmark: Herr Talman! Jag skall fatta mig helt kort. Till en början ber jag få förklara, att jag visserligen icke skulle hafva något emot, att Sverige vore ett neutralt land, men att ävåbringa en neutralitet på detta sätt, det kan jag icke vara med om. Det har till och med förefallit mig rent af vidrigt då jag tänkt derpå. Jag föreställer mig att den ärade motionären, som följer med tidsriktningen, underskrifvit den gamla Darwinistiska satsen om kampen för tillvaron. Men då det gäller att politiskt kämpa denna strid för att försvara sitt lands nationella individualitet, då sviker han, då vill han gå från dörr till dörr tiggande om hjälp och om tillstånd att få lefva.

Jag vill icke länge upptaga Kammarens tid, men skall blott be att ur den föreliggande motionen citera några ord. Der säges nemligen: »Antagom emellertid att ni nu stode vid skiljovägen; förutsättn: att vi hade att välja mellan å ena sidan en gagnlös och ruinerande militarism och å den andra att söka vårt värn i en afsamtliga makterna garanterad neutralitet, som gör det möjligt för oss att ordna vårt försvar utan allt för stora svårigheter och i enlighet med en sålunda tryggad ställning.» Af detta resonnement framgår ju tydligt och klart, att vi skulle gå till främmande makter för att söka värnet för vår sjelfständighet.

Jag vågar påstå, att det hos hvar och en af oss bör finnas en känsla af sjelfständighet och sjelfaktning, men en sådan känsla finnes icke och kan icke finnas hos den, som söker sitt uppehälle vid främmande dörrar. Så äfven med staterna. Den, som icke vill kämpa och arbeta, kommer förr eller senare att duka under.

Här har vidare talats om, att denna motion skulle ega sitt berättigande i den farhåga man säges hysa, att vårt land skulle beträda krigsstråten och anfälla främmande makter. Jag frågar, om de förslag till försvarets ordnande, som nu föreligga, gifva en regering den ringaste möjlighet att slå in på en ärelysten politik. Det är väl lika omöjligt, som att taga ned sjustjernen, som man säger. Den politiska opinionen bildas dessutom numera icke uteslutande hos regeringarne, utan den uppstår hos folken. I vår tid behöfves således mindre än förr något band på regeringarne, hvilka i sjelfva verket intaga en modere-

rande ställning, ty det är, som jag sade, hos folken, som numera de mäktigaste impulserna till krig uppstå.

För min del skulle jag helst se, att den ifrågavarande motionen icke remitterades till något Utskott och allra minst till något för ändamålet särskildt tillsatt sådant.

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.
(Forts.)*

Herr Emil Key: Jag vill blott tillägga ett par ord till svar på Herr Arnoldssons yttrande. Han påstod, att David icke var väpnad till tänderna. Mycket rätt, men David var väpnad med en slunga, och med denna träffade han sin fiende midt i pannan. Kunnat vi bringa vårt försvar derhän, att vi, i händelse af krig, träffa vår fiende midt i pannan, och med samma påföljd som för Goliath, då hafva vi vapen nog.

Vidare talade Herr Arnoldson om sin grannlagenhet mot Norge; det hade varit önskligt, att han visat samma grannlagenhet mot Sverige.

Herr Gumælius: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga och instämde derföre också i hufvudsak med Herr Hedlund, men strax sedan jag gjort detta uppträdde en talare, som ansåg lämpligt att i sitt anförande begagna tillmälen, som visserligen många af oss icke äro ovane att höra från andra håll, men som jag dock icke väntat mig få höra här i Kammaren. Han vände sig mot några förskräckliga ting på »ister», nihilister och realister, och upprepade detta yttermera ännu en gång i sitt anförande. Jag kan icke medgifva, att benämningen *nihilister* är mera tillämplig på dem, som deltaga i denna motions syftsmål, än det varit en gång förut på ett riksdagsparti, som sjelft sedermera tog upp namnet såsom sitt. Det var i jernvägsfrågorna. Här är namnet nihilist desto mera olämpligt, som de, som nyttja det, ej sjelfve synes vara ense om dess innebörd. Jag vill erinra om, att benämningen nihilist i åtskilliga tidningar användts mot en sådan person som den förste talaren i frågan, och jag tror dock icke, att den ståndpunkt han fortfarande innehar för närvarande vara nihilistisk. Benämningen har vidare användts mot en sådan person, som den för försvarsväsendet mycket intresserade talaren på göteborgsbänken; jag tror emellertid icke heller, att han för närvarande anses vara nihilist vare sig af majoriteten i denna Kammare eller inom landet, churu han icke går så långt i offervillighet för krigsväsendet, som den nyss äsyftade talaren på kalmarbänken.

Realist — ja, det tror jag man bör söka vara något hvar vid behandlingen af en fråga sådan som denna, när vi nu hunnit så långt att vi redan, rätt räknadt, använda för krigsväsendet mer än hälften af våra statsinkomster, och man ändock fordrar, att vi ännu mera skola öka dessa utgifter. Jag anser, att man bör betänka sig, innan man mot dem, som under så allvarliga förhållanden äro mera befänsamme, slungar sådana uttryck, som icke kunna tagas för annat än oqvädinsord; och jag har endast deremot velat inlägga en gensaga.

Herr Sjöberg: Ur den synpunkten, som jag vågar antaga, att Herr Arnoldsons motion icke kommer att leda till någon åtgärd från

*Remiss af
motion om
Sveriges
neutrali-
sering.*
(Forts.)

Riksdagens sida, skulle jag visserligen icke behöfva med några ord förlänga denna ändå temligen långa diskussion. Men då en talare, Herr Hedlund, frambällit, att motionen skulle åtminstone hafva det synnerligen goda med sig, att vi för världen tydligen utmärkte att vi icke hysa någon den ringaste krigslystnad; så måste jag bekänna att, om vi icke redan för världen visat, att vi icke äro krigslystne, jag saunerligen icke kan förstå, hvad för det ändamålet ytterligare skulle erfordras. Hafva vi icke, mine herrar, snart sagdt under tjugotal år talat och stridt om vårt härväsandes ordnande, och stå vi icke ännu i närvarande ögonblick på den punkt, att vi knappt kunna tänka oss möjligheten af att inom den närmaste framtiden se denna fråga löst på ett för landet värdigt sätt? Måste vi icke vara förvissade om, att oss omgifvande makter och deras statsmän kunna begripa något? Vi böra således, mine herrar, icke ur den synpunkten, att vi skola visa, att vi icke äro krigslystne, understödja motionen. Ty det är lika orimligt, att världen icke skulle hafva reda på vår brist på krigslystnad, som det skulle vara orimligt, om någon utom Kammarren förestälde sig, att för oss här i Kammarren skulle vara obekant, att Herr Hedlund är mottaglig för och lätt låter hänföra sig af hvarje idé eller förslag som innebär något nytt eller för vanliga människors uppfattning främmande. Jag vågar således ännu en gång påstå, att ur nyssnämnda synpunkt det icke är nödigt att gifva motionen något understöd.

Men jag delar dessutom de af flere talare uttryckta farhågorna i afseende på den verkliga skada, motionen kan medföra. Till mycket annat, som förut tilldragit sig, utgör den en ytterligare och fullständig fattigdomsförklaring; och jag tror mig till och med kunna antaga att, för det fall att båda Kamrarna skulle ena sig om en framställning till Kongl. Majt: i det uti motionen angifna syfte, den svenska regeringen icke skulle till den grad blottställa landets värdighet — ja snart sagdt göra det till åtlöje — att hon skulle frambära en sådan framställning.

Herr vice Talmannen förklarade, att motionen hade ett välment syfte. Jag erkänner det fullkomligt. Men skulle ett förslags värde bedömas efter dess välmenta syfte, så måste den förtjensten tillerkännas många förslag, eftersom det äfven inom denna Kammar finnes ett öfverflöd på välmenta syften. Då emellertid Herr vice Talmannen sålunda i viss mån lemnat motionen sitt understöd, bör ett sådant erkännande vara för motionären tillräckligt, och vid detta förhållande tillåter jag mig hemställa till motionären, om han icke skulle vilja återtaga sitt förslag.

Herr Hedlund: Då jag varit med om att underskrifva ifrågasvarande motion, kan jag omöjligen med tystnad förbigå det yttrande, som här fälts, att vi, som undertecknat motionen, skulle vilja göra vårt land till ett åtlöje. Jag protesterar mot detta påstående. Hvaruti skulle det löjlige ligga? Åtskilliga talare hafva endast velat förvänga motionärens uppenbara mening. Har motionären någonstades i sin motion sagt, att Sveriges regering skulle gå från port till port och tiggas om landets neutralisering? Hvar står det skrifvet? Om jag an-

tager, att Riksdagen begär en framställning till någon främmande makt om ett handelsfördrag, skulle det innebära att Sveriges regering skulle tigga om detta fördrag? Hafva icke våra diplomater bättre förmåga att på ett värdigt sätt göra en framställning än vissa talare tyckas förutsätta, så vore det bäst att rappellera dessa diplomater och ersätta dem med andra, som kunna göra framställningen på ett värdigare sätt. Det är endast under dessa talares förutsättning, som man kan våga göra det djerfva påstående, att motionären och andra framstående män, hvilka äro lika måna om landets värdighet som dessa, hvilka skramla med sablarne, skulle vilja vara med om att nedsätta Sveriges anseende. Jag protesterar mot sådana tillvitelser vare sig mot motionären eller dem, som understödt motionen.

*Remiss a
motion om
Sveriges
neutrali-
tering.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen C. Ifvarsson: Jag tackar Herr Sjöberg för det han temligen påtagligt angifvit såsom sin åsigt, att mina åtgöranden måste betraktas såsom afvita, i det han nemligen gifvit motionären det rådet att återtaga sin motion, sedan den fått understöd af mig. Jag vet icke; möjligen har talaren rätt. Jag har blifvit gammal, och möjligen har min omdömesförmåga försiappats. Men jag undrar, om icke samma förhållande kan sägas hafva inträffat med den ärade talaren på stockholmsbänken. Härutinnan må dock andra döma mellan oss. Såsom sagdt, jag tackar honom emellertid för den öppenhet, hvarmed han uttalat sin mening.

Herr Wieselgren: Jag kan icke annat än beklaga, att första verkan af en motion, asyftande att betrygga Sveriges fred med all världen, blir att åstadkomma krig i Riksdagens Andra Kammar. Jag tror, att man gjort motionären orätt, då man, hänförd af sina utan tvifvel varmt och upprigtigt patriotiska tänkesätt, underlåtit att beakta det humanitetsskäl, som tydligen ligger till grund för motionen. Men om man erkänner det välmenande i syftet, torde redan detta erkännande böra ingifva en viss aktning för förslaget. Jag beklagar, att man låtit föreda sig att glömma detta.

Hvad sjelfva saken beträffar, så kan jag icke annat än instämma med dem, som tro att tidpunkten för förslagets framläggande icke är den bäst valda. Jag tror derjemte, att man överskattat betydelsen af det mål, hvilket förslaget uppmanar oss eftersträfvä. Politikens historia är en historia om ej blott slutna fördrag utan ock om brutna fördrag, och jag för min del har icke mycken tilltro till den »garanti», som lånas af traktater, ingångna under förhållanden, hvilka vanligtvis icke länge bestå och som, när dessa förhållanden upphört, också beröfvas den betydelse de egde, då de slötos.

Emellertid vill jag dock hoppas, att ingen skall afgifva sin röst för vägrande af motionens remiss till Tillfälligt Utskott. Den hedern må vi väl alla kunna vara med om att visa en ärligt viljande man.

Herr Olof Andersson i Lyckorna: Ehuru jag vid detta tillfälle hört så många framstående talare yttra sig mot Herr Arnoldsons motion, har detta icke kunnat rubba min öfvertygelse, att motionens

Remiss af motion om Sveriges neutralisering. (Forts.) syfte är värdt allt erkännande och understöd, hvilket jag derföre för min ringa del vill lemna detsamma.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, beslöt Kammar-
aren att motionen skulle till Tillfälligt Utskott remitteras.

Derpå föredrogs Herr Arnoldsons förslag om tillsättande af ett nytt Tillfälligt Utskott för samma motions behandling.

Herr Herslow begärde då ordet och yttrade: Jag ber få fästa uppmärksamheten på, att vi redan hafva tvenne Tillfälliga Utskott, af hvilka det ena, mig veterligt, icke har mer än två motioner att behandla. Som en af dessa afser utfärdandet af föreskrifter till iakttagande vid kreatursexport, och Utskottet således redan har att handlägga en fråga om reglerande i visst afseende af vårt förhållande till utlandet, så vågar jag hemställa, huruvida det icke kunde vara skäl att till samma Utskott hänvisa Herr Arnoldsons förslag om Sveriges neutralisering.

Herr Johan Jönsson: Det är med anledning af den siste talar-
arens yttrande jag begärt ordet. Han föreslog, att den nu föredragna motionen skulle remitteras till Kammararens Tillfälliga Utskott N:o 2. Då jag har äran vara ledamot i detta Utskott, ber jag få erinra, att då detta Utskott tillsattes, någon sådan motion som den nu förevarande icke var väckt. Jag anser derföre, att Herr Arnoldson har rätt, då han begär tillsättandet särskildt af ett Utskott, bestående af i ämnet hemmastadde personer, för handläggning af hans motion. Jag instämmer alltså med Herr Arnoldson i detta hans yrkande om tillsättan-
de af ett tredje Tillfälligt Utskott för motionens behandling.

Vidare anfördes icke. Kammararen beslöt tillsätta ett nytt Till-
fälligt Utskott, bestående af 9 ledamöter, för behandling af den ifråga-
varande motionen; och bestämdes att val af detta Utskotts ledamöter
skulle ega rum i Kammararens sammanträde nästkommande Onsdag
den 7 i denna månad.

§ 4.

Föredrogs, men blefvo å nyo bordlagda:

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 3; och

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 12.

§ 5.

Följande motioner afgåfvos, nemligen af:

Herr P. A. Hellgrén, angående den inom Vesterbottens läns
nuvarande lappska församlingar befintliga svenska befolknings fri-

kallande från deltagande i föreslagna värnpliktsöfningar och stamsoldats rekrytering m. m.; samt

Herr A. I. Lyth, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af gällande edsformulär.

Dessa motioner, af hvilka den förra erhöll ordningsnumren 98 och den senare ordningsnumren 99, bordlades.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgörömlägen beviljades:

Herr Friherre <i>I. Koskull</i>	under 14 dagar från och med den 6 Mars
» <i>P. Nilsson</i> i Råby	» 12 » » » 7 »
» <i>Sv. Andreasson</i>	» 14 » » » 8 »
» <i>C. G. Otterborg</i>	» 14 » » » 12 »
» <i>P. Westman</i>	» 14 » » » 14 »
» <i>L. Nilsson</i>	» 14 » » » 15 »
» <i>A. Bengtsson</i>	» 14 » » » 16 »
» <i>Liss Olof Larsson</i>	» 8 » » » 16 »
» <i>P. O. Eriksson</i>	» 14 » » » 17 »
» <i>F. G. Jansson</i>	» 14 » » » 17 »
» <i>A. P. Lind</i>	» 14 » » » 17 »
» <i>Joh. Bengtsson</i>	» 14 » » » 19 »
och » <i>A. W. Angel</i>	» 14 » » » 19 »

§ 7.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets Memorial N:o 18, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens nionde hufvudtitel;

Samma Utskotts Utlåtande N:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts förslag dels om jernvägsbyggnader för statens räkning och dels om inköp af jernvägen mellan Söderhamn och sjön Bergviken; samt

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 13, i anledning af väckt motion om ändring i bestämmelserna om församlingars rätt att förfoga öfver kyrkokassorna.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför de ännu oafgjorda ärenden, som redan blifvit två gånger bordlagda.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.